

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ –
СИРМИЈУМ**

ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД

**ТЕМА ЗАВРШНОГ МАСТЕР РАДА
ПАРТИЦИПАЦИЈА ПОРОДИЦЕ И ЛОКАЛНЕ
ЗАЈЕДНИЦЕ У ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОМ РАДУ
ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ**

**ПРЕДМЕТ
САРАДЊА ПОРОДИЦЕ, ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ
И ДРУШТВЕНЕ СРЕДИНЕ**

**Професор-ментор:
Др Марта Дедај, проф.**

**Студент:
Надица Томић**

Број индекса 2/2023

Сремска Митровица, 2025.

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ –
СИРМИЈУМ**

ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД

**ТЕМА ЗАВРШНОГ МАСТЕР РАДА
ПАРТИЦИПАЦИЈА ПОРОДИЦЕ И ЛОКАЛНЕ
ЗАЈЕДНИЦЕ У ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОМ РАДУ
ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ**

**ПРЕДМЕТ
САРАДЊА ПОРОДИЦЕ, ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ
И ДРУШТВЕНЕ СРЕДИНЕ**

**Професор-ментор:
Др Марта Дедај, проф.**

**Студент:
Надица Томић
Број индекса 2/2023**

Сремска Митровица, 2025.

АПСТРАКТ

Ниво и квалитет укључености породице и локалне заједнице у актуелни контекст васпитно образовног рада одређен је различитим моделима сарадње (учешће на тематским састанцима, радионицама, пројектима, посетама...) а васпитач је особа која нуди идеје како родитељима тако и локалној заједници, да пружају информације из којих васпитачи шире властите оквире.

Истраживање је изведено на узорку од укупно 65 испитаника, односно 35 васпитача и 30 родитеља деце која похађају ПУ „Бошко Буха“. Циљ истраживања је био да се утврди ниво и квалитет укључивања породице и локалне заједнице у актуелна дешавања предшколског васпитања и образовања одређен различитим начинима и примерима укључености.

За потребе добијања података коришћен је анкетни упитник, који је садржао питања отвореног и затвореног типа. Добијени резултати су приказани у форми графикана а описани су текстуално. Након обраде добијених резултата анализирали смо потребе како породице тако и предшколске установе, уочили јаке и слабе стране у односима сарадње. На основу тога смо предложили промене за унапређење сарадње васпитача, предшколске установе и локалне заједнице. Промене у пракси се пре свега односе на бољу комуникацију и повезаност свих могућих ресурса у локалној заједници као и већој ангажованости родитеља и осталих чланова породице са предлозима, идејама, везаних за актуелне пројекте.

Кључне речи: *родитељ, предшколска установа, сарадња, партнерство.*

САДРЖАЈ

АПСТРАКТ	2
УВОД	4
1. ТЕОРИЈСКИ ДЕО РАДА	5
2. ЗНАЧАЈ ПАРТИЦИПАЦИЈЕ ЗА ДЕТЕ	7
2.1. Улога васпитача у процесу партиципације	8
2.2. Стручно усавршавање васпитача и других стручњака у систему предшколског васпитања и образовања	9
2.3. Професионална улога васпитача	10
2.4. Комуникација међу васпитачима – размена искуства мишљења	11
3. САРАДЊА ПОРОДИЦЕ И ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ	13
3.1. Облици комуникације васпитача и породице у грађењу партнерства са породицом	13
4. РАЗВИЈАЊЕ РЕАЛНОГ ПРОГРАМА – САРАДЊА ПОРОДИЦЕ, ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ И ДРУШТВЕНЕ СРЕДИНЕ	16
5. САРАДЊА	19
5.1. Грађење партнерства са породицом кроз креирање прилика за учешће родитеља у животу и раду вртића	19
5.2. Сарадња родитеља и васпитача у инклузивном васпитно-образовном контексту	24
6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ПАРТИЦИПАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ	27
6.1. Облици комуникације предшколске установе и локалне заједнице у грађењу партнерских односа	27
6.2. Значај партиципације са локалном заједницом	28
6.3. Могућности партиципације локалне заједнице у васпитно образовном процесу предшколске установе	29
7. ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ	31
8. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА	38
8.1. Проблем истраживања	38
8.2. Циљеви и задаци истраживања	39
8.3. Узорак истраживања	39
8.4. Методе истраживања и поступци истраживања	39
9. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	40
9.1. Анализа упитника – ставови родитеља о квалитету партнерских односа породице и васпитача	40
9.2. Анализа упитника – ставови васпитача о квалитету партнерских односа породице и васпитача	46
10. ПРЕПОРУКЕ ЗА ГРАЂЕЊЕ ПАРТНЕРСТВА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ, ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ПОРОДИЦЕ	52
11. ПРЕДЛОЗИ ЗА РЕШЕЊЕ ПРОБЛЕМА	55
12. ПРОМЕНЕ У ПРАКСИ	56
ЛИТЕРАТУРА	64
ПРИЛОЗИ	65
Прилог 1 – Упитник за васпитаче	65
Прилог 2 – Упитник за родитеље	66

УВОД

Партиципацијом се сматра партнерство деце и одраслих засновано на сарадњи, међусобном уважавању и подели одговорности. Партиципација подразумева да одрасли укључе децу у активности тј. подразумева се да су то заједничке активности деце и одраслих. Што значи да деца треба да имају активну улогу у свом развоју али и у свом окружењу.

Деца имају прилику за партиципацијом у окружењу у ком одрастају: породица, вртић, парк, позориште, школа, дом здравља... У овим различитим окружењима дете стиче неко ново искуство, сазнање, откриће, које му служи да сазна нешто ново или да надогради већ постојеће.

Током партиципације вртића, породице и локалне заједнице, дете ствара здраве односе учи се како да заједнички одлучује, дели, сарађује, комуницира, заједнички решава проблем. Учи се самопоштовању, партнерским односима, ствара позитивну слику о себи и свом окружењу.

Сарадња са породицом и локалном заједницом утиче на промену квалитета васпитно-образовног рада у предшколским установама. Оно што је основа те сарадње јесте заједничка укљученост у живот и рад вртића као и успешна реализација васпитно образовних активности, који воде ка остваривању свих дечијих потреба.

Васпитни рад који се реализује у предшколској установи треба да буде подржан у породици, иначе ако се и деси другачије то може само негативно утицати на остваривање васпитних циљева и може се десити да позитиван утицај предшколске установе онда губи на важности.

Отвореност за сарадњу локалне заједнице ка животу и раду предшколске установе омогућиће детету да се осећа вољено, прихваћено и пожељно у месту ком живи и одраста. Пружиће му мноштво знања и садржаја који ће подржати дететову жељу за истраживањем и продубљивањем знања и искуства. На тај начин дете ће моћи слободно да изрази своје потребе и сећања, изграђује осећај поверења и сигурности, учи како да комуницира са другима.

1. ТЕОРИЈСКИ ДЕО РАДА

Породичан и друштвени живот је повезан и њихов узајамни утицај на развој и васпитање деце је неминован. С тога се многи елементи који карактеришу породичне односе уносе у васпитно-образовни рад са децом у вртићу али и обрнуто. Од изузетне важности је усаглашавање васпитних поступака породице и установе за пожељне васпитне исходе како у породици тако и у дечијем вртићу. Због тога родитељи и васпитачи треба да изграђују узајамно партнерство стварају компромисе а то изискује напоре, стрпљење и знање са обе стране.

Успех у васпитању деце зависи од усклађеног деловања породичног васпитања и васпитања у предшколској установи. Само координираним радом породице и предшколске установе могу се доследно остварити циљеви и задаци савременог предшколског васпитања. У породици би васпитни рад требао да буде подржан. Ако дете у предшколској установи учи једно а у породици друго тешко је онда код детета формирати смисао за ред, дисциплину, организованост јер позитивни утицаји предшколске установе у том случају слабе.

Значајно је да предшколска установа планира разноврсне облике сарадње како са породицом тако и са локалном заједницом. Прављење мапа ресурса локалне заједнице од велике је важности при реализацији пројеката. Родитељима се даје могућност да допуне листу потенцијалних ресурса и на тај начин се отварају нове могућности сарадње вртића и локалне заједнице. Предшколска установа остварује васпитање према добро сачињеном програму рада и са кадровима који су посебно припремљени за то али су исто тако спремни да се константно усавршавају акредитованим програмима, вебинарима, семинарима, трибинама. Од великог значаја, код успостављања сарадње са породицом и локалном заједницом имају организоване заједничке активности са родитељима и другим одраслима из дететовог окружења.

„Код остваривања партнерства родитеља и предшколске установе, неопходно је да васпитач полази од начела индивидуалног приступа уз правовремено препознавање потреба родитеља и детета за заједничким акцијама, и проналажење креативних начина за задовољење те њихове потребе“ (Дедај, М. „Сарадња породице, предшколске установе и друштвене средине“).

Локална заједница даје могућности различитих активности, међусобне односе, комуникације, елементе културе, друштвену структуру, друштвену кохезију. У области образовања, сарадња између вртића и заједнице појављује се као моћан катализатор позитивних промена, значајно утичући на развој и успех деце. Ангажовање заједнице служи као динамична платформа за искуствено учење. Деца кроз интеракцију са вршњацима у заједници и учешће у групним активностима, уче вештине решавања проблема на начин као код одраслих. Заједница директно, а преко породице индиректно пружа услове у којима ће дете да одраста. Породица је прва примарна заједница у којој дете расте, развија се добија љубав, подршку, самопоуздање, поверење и од које у највећој мери зависи даљи напредак и развој детета. Родитељ је део локалне заједнице, он је први који упућује своје дете у то како да постане део заједнице и како да се укључи у друштво. Данас дете од раног детињства преко ванинституционалних и институционалних облика стално и континуирано је укључено у локалну заједницу. Прво непосредно – шира породица, комшије, вртић, и друге установе до институција које дете посећује и у које је укључен – продавнице, Дом здравља, парк, библиотека...

Да би се дете осетило снажно и спремно да се укључи у локалну заједницу потребно је размислити о његовим интересовањима, као и жељом за сазнањем и начином повезивања.

2. ЗНАЧАЈ ПАРТИЦИПАЦИЈЕ ЗА ДЕТЕ

Конвенција Уједињених нација о правима детета дефинише основна права сваког детета. Члан 12 каже да дете има право да слободно изрази своје мишљење и право да се његово мишљење уважи када се доносе одлуке које га се тичу. Овим чланом се захтева да деца буду у центру свих збивања која су за њих релевантна и да у њима активно учествују. Тиме се препознаје вредност, искуства деце, њихових перспектива и ставова. Налаже се поштовање личности и достојанства деце. Односно, могли би смо рећи да овај члан говори о партиципацији. Право детета на партиципацију и концепт дечије партиципације произилазе из чињенице да деца имају активну улогу, како у сопственом развоју, тако и у свом окружењу. Одрасли имају обавезу да заједно са децом граде контекст у коме ће деца бити активни чиниоци развоја својих пуних капацитета и својим учешћем допринети да друштво у коме живе буде боље место за све.

- Кроз партиципацију дете гради активан однос према животу, својим правима, као и окружењу у коме живи

- Партиципација води квалитетнијем животу детета – већој могућности избора и стварању повољнијег окружења за дете

- Кроз партиципацију деца која живе у неповољним околностима граде неки нови карактер, односно стварају снагу која им помаже да се конструктивно носе са својом животном ситуацијом

- Дете учествује у доношењу одлука које се односе на његов живот и преузима одговорност за његово спровођење. Донете одлуке у већој мери одржавају најбољи интерес детета

- Дете уноси своју перспективу у процес доношења одлука, учествује у разматрању различитих алтернатива, могућих решења и последица које оне носе, сагледава перспективе других, предлаже решење. Донету одлуку не доживљава као нешто наметнуто, разуме разлоге њеног доношења и последице њеног (не) спровођења.

- Одлуке су у већој мери у интересу детета и у већој мери одржавају његов избор.

- Партиципација има позитиван утицај на развој детета. С обзиром да обухвата когнитивну, социјалну и делатну компоненту партиципација има позитиван утицај на различите аспекте развоја личности детета – критичко и креативно мишљење,

способност сарадње, емпатија, уважавање других, позитивна слика о себи, односно дете изграђује самопоуздање.

➤ Дете гради партнерске односе са одраслима и вршњацима. Партиципација подразумева партнерске односе. Дете кроз сарадњу са одраслима и својим вршњацима уче да сагледа другу перспективу, уважи различита мишљења, учествује у процесу заједничког одлучивања, препозна потребу за компромисом и договором, као и значај преузимања одговорности за заједничку улогу.

➤ Кроз партиципацију дете усваја демократске вредности. Деца кроз партиципацију стичу искуство демократске процесе и процедуре, увиђају вредност демократије и усвајају демократске вредности попут равноправности и толеранције.

Партиципација деце доприноси:

- Бољем сагледавању и разумевању потреба деце
- Сагледавању питања и проблема из нове перспективе
- Утврђивању приоритета, бољој расподели средстава и ресурса
- Уочавање препрека са којима се деца суочавају у систему
- Развијање иновативних приступа
- Већој приступачности институција, релевантности програма
- Стварању бољих услова, подстицајног окружења за дете
- Ефикасној подршци деце

Васпитачи, стручни сарадници који раде са децом, уважавају перспективу деце, преиспитују своје претпоставке о потребама и компетенцијама деце, спремнији су да на прави начин одговоре на њихове потребе.

2.1. Улога васпитача у процесу партиципације

Васпитачи својим знањем и способностима треба да подстакну учешће деце, да им помогну да препознају своје квалитете и да исте пронађе, да у свом раду истражују питања која покрећу акције у циљу позитивне промене у свом окружењу.

Васпитач треба да буде обучен да поседује знања и вештине потребне да води процес партиципације, решава проблеме који могу да се јаве, да гради позитиван однос са децом. Он треба да има прилику да се стално усавршава. Учи, размењује своја искуства и добија

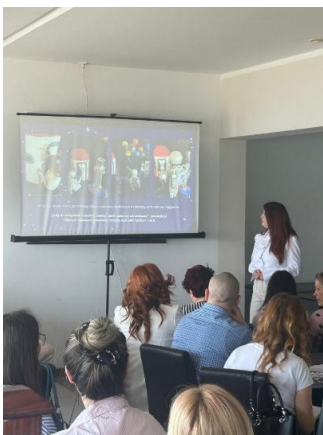
потребну подршку. Својим знањем и способностима треба да подстакне учешће деце, да им помогне да препознају и оснаже своје потенцијале, и да се бави оним питањима која децу покрећу на акцију у којој ће бити партнери како би произвели позитивне промене у свом окружењу.

Васпитач мора да обезбеди праћење и евалуацију процеса и да деци да повратну информацију али исто тако да деци обезбеди прилику да дају повратну информацију о свом учешћу.

2.2. Стручно усавршавање васпитача и других стручњака у систему предшколског васпитања и образовања

Знања васпитача морају бити професионално утемељена како би родитељи схватили да су васпитачи стручни и посвећени послу, да поседују аргументе за различите теме о којима се води разговор. Васпитач је особа која мора бити спремна да даје савете, смернице и која мора да заслужи поверење родитеља. Васпитач мора да буде спреман на целоживотно учење. Васпитач мора да уноси иновације у своју праксу а то може само ако је оснажен новим сазнањима. Стална стручна усавршавања како васпитача тако и других запослених у установи у систему предшколског васпитања и образовања су неизоставни ради сарадничких односа, тимског рада унутар колектива, развоја постојећих и стицање нових способности. Сваке године васпитачи попуњавају упитник о стручном усавршавању у коме пишу које компетенције би желели да унапреде у наредној школској години. Анализом тих упитника установа организује семинаре, стручне скупове, који могу да унапреде оно где је помоћ и подршка потребна.

Сви васпитачи у установи су чланови од једног до три тима, коме се прикључују у складу са својим знањима, вештинама, интересовањима.

Слика бр. 1 Учесће васпитача ПУ „Бошко Буха“ на стручним скуповима

2.3. Професионална улога васпитача

Васпитач посматра, слуша децу њихове потребе интересовања, учи од деце и постаје флексибилан. Прихвата свако дете уважавајући породично и културно окружење, прихвата дечија права, специфичне потребе и све оно што је детету битно и важно.

Васпитач је учесник и помоћник у дечијој игри, покретач, посматрач. Он је неко ко подржава вршњачко заједништво.

Професионална улога васпитача реализује се кроз четири подручја:

1. Подручје непосредног рада са децом: васпитач реализује кроз свакодневни рад у васпитној групи усмереношћу на добробит детета, квалитет односа и различите ситуације и активности заједничког учешћа.

2. Подручје развијања програма: је подручје кроз које васпитач оживљава на нивоу реалног програма концентрацијска полазишта Основа кроз принципе и стратегије којима се подржава добробит, односи и делање. Процес развијања програма се одвија кроз сарадњу са стручним сарадницима и колегама као и кроз размену са децом и породицом.

3. Подручје професионалног развоја односи се на потребу сталног учења и надограђивања одговора на питање шта значи бити добар васпитач и шта је добар програм. Оно се реализује кроз:

- рефлексивну праксу
- хоризонтално учење
- повезивање
- стручно усавршавање

4. Подручје професионалног јавног деловања реализује се кроз:

- заступање
- промовисање
- допринос
- покретање акције

(Основе програма предшколског образовања и васпитања 2018/09)

2.4. Комуникација међу васпитачима – размена искуства мишљења

На нивоу сваког објекта у установи постоје састанци који се реализују једном недељно или чешће по потреби. На састанцима на нивоу објекта васпитачи имају прилику да размењују информације са састанка стручних тимова, преносе искуства из остварене сарадње са породицом или приликом посета локалне заједнице или приликом реализоване посета експерта у групи, као стручних посета при другим објектима као што су кластер вртићи. Заједно се попуњава могућа листа ресурса у локалној заједници, додају нови контакти. Током једне школске године у више наврата се реализује и хоризонтална размена између објеката на нивоу целе установе, где васпитачи и стручни сарадници имају прилику да међусобно погледају пројектне приче или презентације реализованих пројеката у групи, након чега се уз помоћ табеле остварених циљева врши анализа истих. Такође на нивоу установе постоје формиране вибер групе коју чине васпитачи и стручни сарадници у којима се током целе године пишу актуелни или већ реализовани пројекти те тако васпитачи међусобно из различитих насељених места на нивоу општине могу да размењују идеје, предлоге, информације, контакте. Такође на заједничком падлету на нивоу више мањих објеката унутар установе се посебно постављају фотографије посета које су реализоване током пројекта као и укључивање експерта у групу. Рефлексијом шта смо прошли и плановима куда идемо заједнички се може реализовати добар вид партиципације породице и локалне заједнице у живот и рад вртића.

На овај начин васпитач утиче на:

- стицање нових и продубљивање постојећих знања о партиципацији
- гради заједничко разумевање партиципације и оснаживање за идентификацију њених различитих нивоа у пракси вртића
- увиђање значаја рефлексивности практичара као предуслов за развој праксе засноване на партиципацији
- оснаживање практичара да проширују простор за активно учешће деце и одраслих у развијању праксе вртића
- стварање боље мотивисаности за проналажење нових путева развоја праксе засноване на аутентичној партиципацији

Слика бр. 2 *Хоризонталне размене васпитно-образовног особља у ПУ „Бошко Буха“*

Датум и време хоризонталне размене се договара путем вибер групе васпитача и стручних сарадника, а место реализовања тј. објекти састанка се на сваком следећем виђењу мењају.

3. САРАДЊА ПОРОДИЦЕ И ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Сарадња породице и предшколске установе почиње поласком детета у вртић. С обзиром да период које дете проводи у вртићу има велики значај за социјални, емоционални и физички, интелектуални и морални развој деце, неопходно је да се успостави квалитетна сарадња између породице и предшколске установе. Дакле сарадња треба да буде добро организована и да се одвија континуирано, плански, систематски са јасно утврђеним циљевима, задацима, облицима, методама, садржајима и динамиком њихове реализације (Будимир-Нинковић, 2008:490)

Може се рећи да је породица“...основна друштвена група која, зависно од историјског и друштвено-економског развоја, окупља лица везана браком и њихово потомство, а евентуално још и шири или ужи круг крвних и других сродника, који се удружују ради задовољења разноврсних биолошких, економских, социјалних, васпитних, емотивних и других потреба“ (Грандић, 2007:24)

За дете је породица прва социјална средина у којој се дете развија, учи социјалном понашању и стиче искуство. Због тога је важно да васпитач познаје породичну средину, како би разумео дете и његово понашање у предшколској установи. Сарадња предшколске установе и породице доприноси развоју детета унапређењу родитељске улоге. Иницијални корак у планирању сарадње представљају могућности и очекивања породице, њен живот стил и заинтересованост за сарадњу. Следећи корак је планирање сарадње уз предлоге облика који су најприхватљивији за породицу.

3.1. Облици комуникације васпитача и породице у грађењу партнерства са породицом

Поласком детета у предшколску установу, васпитачи и родитељи постају партнери на заједничком задатку неге, васпитања и образовања детета.

Током једног дана у вртићу васпитач и родитељ могу да остваре комуникацију на више различитих начина: индивидуални разговори, вибер група, пријем и отпуст деце, портфолио детета, родитељски састанци, процесни панои, попуњавање мапе локалне заједнице са могућим предлозима, идејама за организовање посета.

Партнерство предшколске установе и породице је основа за адекватно подстицање развоја детета. Укључивањем родитеља у живот и рад предшколске установе помаже родитељима да разумеју начин на који она функционише.

Васпитачи и родитељи морају да теже заједничком циљу а то је добробит детета.

Спасојевић (2011:233-237) наводи да партнерство васпитача и родитеља треба да се заснива на следећим принципима:

- Доброволност и реална равноправност
- Принцип активног слушања
- Отвореност и искреност
- Благовременост и редовитост
- Тактичност и дискреција
- Поштовање индивидуалности и различитости
- Објективност и самокритичност
- Принцип професионалности васпитача

У сарадњи са родитељима Грандић (2007:360) наводи да васпитачи користе следеће методе:

- **Вербалне:** говор васпитача треба да буде граматички правилан, занимљив, разумљив, садржајан. Ови квалитети излагања се постижу добром припремом која обухвата: шта ће рећи, и у ком временском трајању, коришћење свима познатих речи, избор примера који ће излагање учинити очигледнијим, избор средстава која ће се користити. Разговор се користи у свим облицима сарадње с родитељима.

- **Текст метода:** Основни циљ коришћења ове методе је да се код родитеља развија интересовање за текст који се односи на развој и васпитање деце у породици и предшколској установи. Када васпитач користи ову методу потребно је да одабрани текст чита течно, исправно и гласно. Користе се различити текстови: у облику извештаја, анализа, одлука који омогућавају родитељима да буду у току са збивањима у предшколској установи и локалној заједници. Посебан значај имају текстови у којима стручњаци разматрају поједине проблеме у развоју деце. Зато је важно да се у предшколској установи отвори и библиотека за родитеље, чиме се доприноси самообразовању одраслих за живот у породици.

- **Метода илустрације:** Обухвата рад на предметима из природе, на фотографијама, скицама, дечијим цртежима и предметима које су деца израђивала. Непосредним посматрањем, родитељи су у могућности да лакше, брже и једноставније дођу до одређеног сазнања, што ће допринети усмеравању њихове активности према деци. Илустративни материјал се може користити у уводном делу, у току излагања или на крају као визуелна слика онога о чему се разговарало.

- **Метода демонстрације:** користи се када желимо да прикажемо родитељима процес рада са децом. Дакле, приказује се процес у коме је садржана суштина кретања и стална промењивост. На пример: дететово ангажовање у односу на време трајања поједине делатности (деца могу да обављају радње по налогу васпитача, а да родитељи посматрају начин објашњења, показивања личним примером, подстицања и усмеравања деце у току његове активности). Овај облик демонстрације чешће се користи у групном раду јер се претпоставља да родитељи међусобно боље познају и да желе да нађу најбоље решење за њихове заједничке проблеме

(Основе програма предшколског васпитања и образовања, www.mpn.gov.rs > 2018/09 > OSNOVEPROGRAMA)

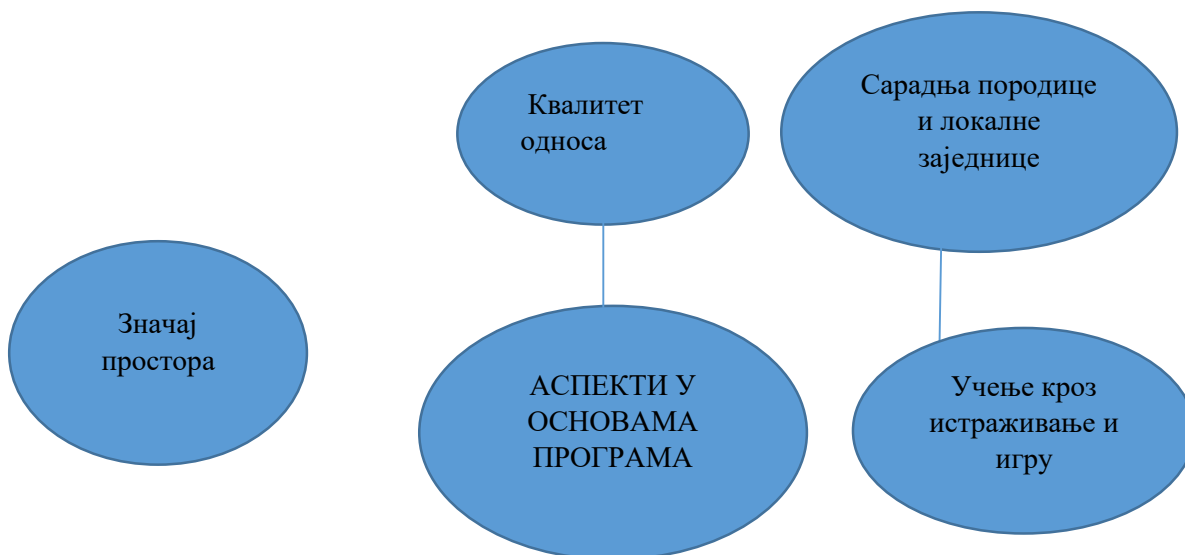

4. РАЗВИЈАЊЕ РЕАЛНОГ ПРОГРАМА – САРАДЊА ПОРОДИЦЕ, ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ И ДРУШТВЕНЕ СРЕДИНЕ

Нове основе програма предшколског васпитања и образовања представљају флексибилан оквир и служе васпитачима као смерница за развијање курикулума у реалном контексту васпитно – образовне праксе. Циљ реалног курикулума је подршка добробити детета у реалним околностима, који се обликује културом и структуром вртића, породице, вршњака, васпитача и других одраслих, локалне заједнице и ширег друштвеног контекста.

У Новим основама деца уче: (Године узлета)

- Да буду самостална
- Да се сналазе у различитим ситуацијама
- Да преузимају одговорност
- Уче да на сигуран начин истражују своје окружење
- Да прихватају друге и буду прихваћена
- Подстичу се да примећују свет око себе
- Да уочавају детаље
- Да постављају питања
- Да буду креативна
- Да буду одговорна према себи другима и окружењу и да доприносе заједницама у које су укључена
- Стичу знања из различитих области

Васпитач је особа која изнова и изнова пружа провокације и изазове за учење у реалном окружењу и са реалним актерима.

Реални програм оживљава се ослањајући се на следеће принципе: (Основе програма предшколског образовања и васпитања 2018/09)

➤ **Принцип усмерености на односе:** у развијању фокус васпитача је на стварању подржавајућег социјалног и физичког окружења којим се обезбеђује сигурност, континуитет, учешће деце и укљученост васпитача и којим се негују односи уважавања, сарадње, одговорности и заједништва.

➤ **Принцип животности:** фокус васпитача је на развијању заједништва деце и одраслих, вршњачке заједнице и повезивање са породицом и локалном заједницом, стварањем прилика за учење на основу искустава, аутентичних интересовања и односа, потреба и иницијатива, проблема и питања, догађаја, збивања у групи и заједници.

➤ **Принцип интегрисаности:** фокус васпитача је на стварању прилика за учење као интегрисаног искуства детета кроз оно што чини (делање) и доживљава (односи), а не према унапред испланираним појединачним активностима на основу аспекта развоја или образовних области и издвојених садржаја подучавања.

➤ **Принцип аутентичности:** Подразумева индивидуализовани приступ сваком детету истовременим фокусом на подршци укључивању сваког детета у вршњачку заједницу и заједничке активности

➤ **Принцип ангажованости:** у развијању програма фокус васпитача је на ситуацијама и активностима којима се подржавају учење детета кроз властиту активност; ангажованост детета; иницијатива и избор деце.

➤ **Принцип партнерства:** фокус васпитача је на уважавању перспективе деце и породице – њихових мишљења, идеја, иницијативе, одлука и на различитим начинима укључивања породице и повезивања са локалном заједницом.

Задаци васпитача у односу на родитеље, породицу, друштвену средину:

- предлаже и подстиче учествовање родитеља у васпитно-образовном процесу;
- у сарадњи са родитељима развоја педагошка уверења и знања;
- пруже подршку васпитној функцији породице;
- предлаже и иницира реализацију различитих облика сарадње с родитељима;
- програмске садржаје сарадње породице и предшколске установе, посебно у

подизању педагошке културе родитеља заснива на стварним потребама и интересовањима родитеља.

5. САРАДЊА

5.1. Грађење партнерства са породицом кроз креирање прилика за учешће родитеља у животу и раду вртића

Када се планира реализација родитељских састанака, радионица, дружења, прославе пројеката битно је ускладити се са временом када већини родитеља одговара како би одзив био што већи. Обично се реализују у после подневним сатима, а када се укључује експерт у групу који ће бити гост са њим ускладимо време и распоред активности планиран за тај дан.

Слика бр. 3 Радионица са члановима породице на тему „Рециклажа није гњаважа“ током трајања пројекта „У мом дворишту“

Током реализације еколошких активности у склопу пројеката васпитач се труди да код деце развије вештине комуникације, стваралаштва, сналажење у друштвеној

Слика бр. 4 Посета радног места баке

средини, критичко мишљење, практичну примену знања, али и љубав према околини у којој живи.

У склопу пројекта „У мом доришту“ деца су истраживала које све домаће животиње могу да живе на селу, у дворишту и хтели су да сазнају чиме се оне хране. Васпитачи су захваљујући листи ресурса локалне заједнице сазнали да бака дечака из групе ради у пољопривредној апотеци и може да одговори на њихова питања. Након договора група креће у посету са унапред припремљеним питањима.

Слика бр. 5 *Посета радног места маме деце из групе, у складу са темом пројекта*

Трајање пројекта „Моје село – Крчедин“, мотивисало нас је да посетимо радно место маме дечака из групе. Мама ради у пекари, деца су се тако упознала са занимањем, али и са могућностима које заједници нуди.

Од великог је значаја и приближити деци радно место неког од чланова породице, код детета се развија позитивна слика о себи, осећа се важним и прихваћеним. А самим тим се поједина радна места у локалној заједници могу боље приближити деци, где ће се створити разумевање тог занимања али и само упознавање са локалном заједницом. Деца су могла да се на непосредан начин упознају са занимањем пекар, видели су чиме се то тачно пекар бави, који се све производи могу купити у пекари, а пекар им је и испричао како прави поједине производе.

Слика бр. 6 Један дан у вртићу са нама израда торте

По завршетку пројекта „Чоколада“ деца су дала предлог да се пројекат прослави израдом чоко торте и дегустацијом исте са другарима из других група. Васпитачи су у договору са мамом девојчице из групе, која је посластичар организовали израду торте а касније и презентацију пројекта пред другарима као и дегустацију торте.

Васпитачи се као креатори програма труде да укључе родитеље а на датом примеру се види да је родитељ укључен као експерт. Приликом договарања око укључивања примети се понекад несигурност родитеља да ли ће се снаћи са целом групом и како ће та посета заиста изгледати, али уз подршку васпитача, среће и поноса детета што је баш његов родитељ са њим тог дана превазиђу се све препреке. А затим исти ти родитељи пуни позитивних утисака преносе осталима па тако мотивишу и друге да се укључе. Позитиван утисак остављају и информације о животу и раду групе кроз процесне паное, фотографије деце из разних посета, видео записи, вибер група са родитељима.

Слика бр.7 Ујак гост у групи, стоматолог – Обележен Дан оралног здравља

Како би код деце усадили важност бриге о здрављу, неопходно је приближити им занимања која нам у томе помажу. Потребено је од најранијег узраста упознати децу са занимањима доктор, зубар како касније не би имали страх од истих. Важни датуми се са децом могу обележити на разне креативне начине и тако се могу са децом у рад укључити и доктор, медицинска сестра, зубар. Овом приликом група је обележавала Дан оралног здравља, угостили смо зубара. Зубар је деци показао како се правилно перу зуби, која храна је добра за зубе а која их оштећује, причали су о важности жвакања хране, и код њих створио навику очувања здравља од малих ногу.

Од изузетног су значаја за дете, дружења мимо објекта, у таквим ситуацијама понашање деце и одлуке родитеља могу пуно тога да покажу о клими у породици и начину функционисања ван вртићког обруча. У установи у којој је вршено истраживање на једнодневне излете буду упућене само групе пред полазак у школу. Као васпитачи сматрамо да су битни и излети који се реализују са децом из осталих васпитних група и родитељима те деце. А излети могу бити везани за неко интересовање у току трајања пројекта или за прославу пројекта. Предност извођења деце на излет огледа се у томе што уз пуну посвећеност задовоље своју радозналост. Деца радо учествују у нечему новом, другачијем, а знања стечена на овај начин су трајнија.

Слика бр. 8 Излет у суседно место са члановима породице – Коњички клуб „Јабучило“

Током трајања пројекта „У мом дворишту“ код деце се јавило интересовање за коње, како би се што боље упознали са овом животињом у договору са родитељима организовали смо посету коњичког клуба.

Не мање важно је позвати и остале чланове породице као што су баке, тетке, старија браћа или сестре да се прикључе групи код обележавања важних датума као на пример Међународни дан породице, где се лако могу прикључити и чланови локалне заједнице.

Слика бр. 9 Спортски дан са породицом на сеоском стадиону „Фрушкогорац“

Током дружења биле су организоване спортске игре: скакање у цаку, преношење балона у пару, преношење лоптица, надвлачење конопца, провлачење, прескакање ластиша...

Слика бр. 10 Прослава пројекта „Дворац“ са члановима породице

Прославе пројеката са родитељима је одличан начин да се прикаже процес учења кроз пројектни приступ. У некадашњим програмима често су биле реализоване приредбе где су деца имала прилику да рецитују, плешу или на неки сличан начин представе шта су то битно радили у претходном периоду. Сада су ту прославе пројекта где васпитачи на веома креативне начине активно укључе и родитеље, те се не сведе све само на пуко изговарање унапред наученог текст већ деца могу да прикажу шта су све усвојила, обишла, видела. Понекад се и у зависности од обавеза на прославама пројекта могу придружити стручни сарадници или директор установе, као што је био пример управо код прославе овог пројекта. Што код родитеља оставља посебно важан и позитиван утисак.

5.2. Сарадња родитеља и васпитача у инклузивном васпитно-образовном контексту

Васпитно образовне установе континуирано раде на уважавању различитости у вртићу и тако поштују различитост ка могућем начину да учимо једни од других. У вртићу морају да се негује и поштује културни идентитет сваког детета и породице и

осећај припадања, да су идентитети све деце и њихових породица „видљиви“ у реалном програму али и њихови таленти, способности, интересовања. Сваки родитељ и свако дете у вртићу треба да има једнаку доступност материјалним ресурсима и активностима који подстичу њихов развој. Неопходна је сарадња свих стручњака, родитеља, представницима локалне заједнице како би се створило инклузивно окружење.

Окружење је инклузивно ако:

- пружа прилику сваком детету да буде и да постоји самостално
- обезбеђује прилике за сарадњу и размену међу децом и одраслима
- пружа изазовне прилике за учење и развој деци и одраслима
- обезбеђује јасну структуру и предвидљивост

- представља портрет актуелних и потенцијалних заједница вртића („ омогућавајући на тај начин сваком детету и одраслој особи да препозна да су део заједнице и да се осећају прихваћено) “. (Група аутора, Водич за укључивање деце са сметњама у развоју у систем ПВО, 2021).

Појам инклузија се дефинише различито, али је суштина да се односи на активно укључивање деце са сметњама у развоју и инвалидитетом у његову ужу и ширу околину у складу са његовим могућностима. Инклузија не подразумева да смо сви једнаки, него ствара нов однос према свему што је различито. У процесу инклузивног образовања, индивидуализован приступ деце је посебно важан представља добро познавање сваког детета, његових могућности, врсте и степен тешкоће коју има, претходних искустава и знања деце, његовог развоја у целини, интересовања и околности. Инклузивни процес подразумева и израду индивидуалног образовног плана у циљу континуираног праћења и подстицања развоја деце са сметњама у развоју. Код инклузивног образовања је битно да се предшколска установа промени како би свако дете напредовало према својим могућностима. Индивидуални програми имају за циљ да се искористе сви потенцијали детета уз помоћ стручних сарадника.

Важан предуслов за адекватно подстицање развоја и рану инклузију детета је сарадња васпитача, породице, дефектолога. Инклузија захтева тимски рад и поделу одговорности свих, на различитим нивоима. У том смислу истичу се следећа начела систематског приступа (Ђукић, 1995):

- Систем је ефикаснији ако су његови делови чврсто међусобно повезани

- Промене у једном делу система ће узроковати промене у целини система
- Систем функционише ефикасније када је веза између његових подстицања боља
- Ефикасности система зависе од његовог односа са околином која га окружује
- Систем је ефикаснији ако се достигне виши степен комплементарности његових елемената ка заједничком циљу.

Васпитач ће се трудити да познаје околности у којима дете одраста и укључиваће родитеље колико год је могуће и корисно за дете. Родитељи одговарају на поједина питања која помажу при изради индивидуалног образовног плана – ИОП; који се састоји од приоритетних аспеката развоја детета, а на основу идентификованих снага и потреба. За ово је неопходна добра комуникација васпитача и родитеља као и однос заснован на поверењу. Родитељима треба времена да прихвате и разумеју да имају дете са сметњом у развоју или са инвалидитетом. Према Конвенцији о правима детета стоји да дете има право на посебну негу, образовање и оспособљавање за рад, који ће му обезбедити потпун и достојан живот и постизање за њега највишег степена самосталности и социјалне интеракције (UN, 1989).

6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ПАРТИЦИПАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

За дете локална заједница је његово непосредно окружење у којој се подржава рани развој. Имплементацијом Основа програма препознат је значај укључивања локалне заједнице у живот и рад вртића. Првенствено, развијање партнерских односа између родитеља и васпитача, јер су родитељи први учитељи своје деце који их оснажују за укључивање у колектив вршњака. Самим тим, од великог је значаја у односу родитеља и васпитача међусобно познавање, уважавање, долажење до заједничког решења а све у циљу добробити детета.

Детету је важно да упознаје свет око себе, проширује своја искуства, знања да посматра пита се, истражује, машта. Све наведено чини подршку развоју дететове личности и спремности да буде део и даје свој допринос укључивањем у локалну заједницу. Дубинско истраживање омогућава коришћење ресурса и простора у локалној заједници – отворени простори, институције културе, образовања и спорта. Родитељ као део локалне заједнице упућује своје дете да постане део те заједнице и како да се укључи у друштво.

6.1. Облици комуникације предшколске установе и локалне заједнице у грађењу партнерских односа

Отвореност локалне заједнице ка вртићу од великог је значаја за дете, његова сазнања, искуства. Заједница многоструко утиче на породицу и услове и начине подизања детета како кроз економски ниво развоја, друштвене околности, културу тако и у подршци подизања детета. Дете са својом породицом користи разне услуге у здравству, предшколском програму, културне понуде, игралишта, паркове...с тим у вези квалитет детета се обликује и захваљујући локалној заједници. Одрасли ће на тај начин да препознају децу као активне чланове заједнице који дају свој допринос, и постају спремнији да чују и уваже мишљења деце, укључе их у активности и подрже њихове иницијативе, и допринесу да дечији интереси постану видљивији у друштву.

Односи који се остварују са локалном заједницом треба да имају следеће карактеристике:

➤ Интегрисаност – интегрисани приступ проистиче из мултидимензионалних потреба детета и породице и мултидимензионалних функција подизања и васпитања деце. Подизање малог детета обухвата низ аспеката – негу, здравствену заштиту, васпитање, учење, бригу и старање, исхрану, рекреацију, социјализацију и залази у различита подручја јавног деловања: социјално, здравствено, просветно, културно.

➤ Инклузивност – инклузивност подразумева да сва деца раног узраста, без обзира на социјално и здравствено стање имају приступ програмима предшколског образовања и укључивања у заједницу и право на смисаони живот. Инклузивност подразумева уважавање различитости, културну осетљивост, доступност, отвореност и партиципацију деце и породице. Инклузивност, такође подразумева да свако ко је повезан са децом и породицом треба да има могућност доприноса у креирању и развијању друштвене праксе, а пре свега породица и деца.

➤ Партнерство - подразумева доступност ресурса свих оних који су на директан и индиректан начин укључени у процес подизања и васпитања деце.

Током реализације разних пројеката могуће је остварити посете разних експерата у окужењу деце али исто тако и угостити поједине у групи.

На тај начин дете повезује ново искуство са већ стеченим знањем, повезује се са људима из своје ближе околине, спознаје значај своје улоге у друштву у коме одраста, осећа се важним и прихваћеним. Пре саме посете у локалној заједници унапред се договара дан и време посете у зависности од радног времена и са децом се припремају питања за експерта који нас очекује. На тај начин деца су на неки начин већ упућена и припремљена шта ће да виде и кога ће да обиђу, па са спремљеним питањима могу своје знање да прошире, допуне, упознају неко ново занимање у локалној заједници.

6.2. Значај партиципације са локалном заједницом

Дете има потребу за активним учешћем у свему што се око њега дешава, са својим специфичним компетенцијама, потребама, интересовањима. Право на партиципацију за мало дете значи откривање света кроз непосредно искуство са људима, другом децом, стварима, догађајима и идејама и право на избор. Ако је дете укључено у

партиципацију самим тим је укључено у процес доношења одлука, избора шта и како ће се играти, и смишљању решења у догађајима у свом окружењу у коме и само делује.

Кроз партиципативне односе дете:

- Јача осећање властите добробити и самопоштовања
- Развија метакогнитивне капацитете резоновања, рефлексije, планирања и предвиђања
- Учи како да репродукује праксу кроз игру
- Учи како да изрази себе, да разуме друге и како да се односи према њима
- Учи о узајамној зависности, делању, прављењу избора и свом месту у свету
- Учи како да решава проблеме и преузима одговорност
- Изграђује смисао и сврху

Успостављање добре сарадње између вртића и заједнице је битна прво за вртић, јер је веома важно да имамо принцип „отворених врата“, што подразумева да вртић треба да обезбеди прилику да у заједници донесе разне програме. Заједница са своје стране обезбеђује подршку за вртић, програме и активности што такође може бити подржано од стране индивидуалаца и других институција у заједници. Вртић представља део заједнице који креира будуће генерације, и из тог разлога не би требало да постоје границе између појединаца и институција.

Васпитачи који остварују сарадњу са локалном заједницом повећавају професионалне компетенције јер боље упознају родитеље, остале чланове уже и шире породице и самим тим боље разумеју дете; боље планирају и организују рад; имају већу подршку и разумевање од стране локалне заједнице; добијају техничку помоћ од идеја до реализације.

6.3. Могућности партиципације локалне заједнице у васпитно образовном процесу предшколске установе

Креативност васпитача има значајну улогу у реализацији васпитно-образовног садржаја који се може реализовати са локалном заједницом. Већина тога зависи од деце а одрасли треба да прате њихова интересовања како би планиране посете биле ефикасне и подстицајне за учење.

Без обзира на то колико је место у коме се вртић налази да ли је село или град, постоје бројне могућности активне партиципације локалне заједнице у раду вртића.

Основна сврха сарадње може се односити на: повезивање представника заједнице – појединца или институције; успостављање сигурног окружења (превенција могућег насиља); заједничка подршка и помоћ развоју заједнице.

7. ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

Слика бр. 11 Група пред полазак у школу - посети часу Српског језика у Основној школи „22. Јул“ Крчедин

Веома је важно деци која су у групи пред полазак у школу, приближити простор и друге запослене који ће их дочекати у наредном периоду. Пројекти које васпитачи реализују су идеална прилика за то. Тако су васпитачи, током трајања пројекта „Слова“ договорили посету часу Српског језика код учитељице првог разреда.

Слика бр. 12 *Посета Основне школе - транзиција деце из вртића у групу пред полазак у школу*

Од посебног значаја су организоване посете деце из вртића Основној школи јер деца имају могућност да се упознају са простором школе, запосленима при основној школи. На тај начин је успешно реализована транзиција деце из вртића у припремни предшколски програм и транзиција деце из припремног предшколског програма у први разред. Транзиција као таква одиграла је веома битну улогу у припреми породице за процес транзиције, тј. пружање подршке породици ради оснаживања њеног функционисања у овом периоду. Овај процес захтева појачано координисање и активирање породичне, предшколске и школске средине како би се детету олакшао овај период прелаза. Унутар установе реализују се радионице са родитељима новоуписане деце као и тематски родитељски састанци како би прелаз из породице у вртић био лакши и са што мање стреса и трзавица по дете, на њима су присутни стручни сарадници. Васпитачи преносе својим колегама дечија портфолија деце која прелазе из вртића у групу пред полазак у школу. Организује се посета часа будуће учитељице ради деце која из групе пред полазак у школу крећу у први разред. Међусобним повезивањем деца стичу увид у живот својих вршњака што може довести до јачања солидарности међу децом. Један број физичких активности се реализује и у физкултурној сали где деца имају прилику за пуно простора за игру, коришћење различитих реквизита и средстава, присуство часу физичког васпитања са учитељицом и децом првог разреда. На тај начин остварује се позитиван утицај на

Слика бр. 13 *Посета физкултурној сали у Основној школи „22. Јул“*

моторичке способности, доприноси се социјализацији и осећају другарства и толеранције.

Организован час физичког васпитања заједно са првим разредом, где су старија деца имала прилику да покажу вежбе и полигон спретности који су заједно прелазили; уједно су старија деца помагала млађој деци да правилно ураде задате вежбе. За квалитетну реализацију физичких активности неопходан је велики простор а права прилика за то је физкултурна сала Основне школе „22. Јул“. Реализацијом ових активности повољно смо утицали на развој координације, експлозивну снагу, брзину, гipкост и сл.

Слика бр. 14 *Посета Основне школе „22. Јул“, час хемије 7. разреда*

Приликом пројекта „Вода“ који је реализован у мешовитој групи јавила се заинтересованост за експерименте. Васпитачи су у договору са наставницом хемије посетили један час где су деца школског узраста показала експерименте са водом и помогла млађој деци да и сами учествују у томе.

Слика бр. 15 *Посета пољопривредне апотеке „Аграси“ куповина семена цвећа*

Пројекат „У мом дворишту“ био је мотивација да се у локалној заједници потражи цвеће које ће се користити у уређењу дворишта. Из тога је проистекла посета пољопривредној апотеци. Запослени су деци објаснили које је цвеће најбоље да се сади у дворишту и зашто, а научили су и како да воде бригу о посађеном цвећу, како да га заливају.

Слика бр. 16 *Ветеринар посета експерт у оквиру пројекта „У мом дворишту“*

Како би сазнали ко помаже животињама и како се оне лече, у склопу пројекта „У мом дворишту“ деца су посетила ветеринара, и тамо пронашла одговоре на њихова

питања. Ветеринар је објаснио које све животиње лечи, и како то ради, шта користи у свом послу, како да правилно водимо рачуна о нашим кућним љубимцима.

Током трајања различитих пројеката деца из других васпитних група али и родитељи су активни учесници у опремању литерарне просторне целине. Сlikовнице, књиге, часописи се стално смењују у складу са темом истраживања. А често је од велике помоћи и „Путујућа библиотека“ где васпитачи увек добију подршку од библиотекара установе који се труди да пошаље одговарајуће садржаје, а који се након завршетка пројекта врате у централни објекат.

Још од најранијег узраста потребно је развијати љубав према књизи. Често одговоре на дечија питања могу да се потраже баш у библиотеци. Деца се упознају са простором библиотеке као и свим њеним садржајима. Сlikовнице, књиге које се донесу из библиотеке могу да послуже за уређење литерарне просторне целине. На овај начин развија се и негује љубав према књизи која остаје усађена у деци и за каснији период.

Слика бр. 17 *Посета сеоске библиотеке Десанка Максимовић – Обележен светски дан књиге*

Сеоска библиотека је деци из вртића велики извор знања. Близина библиотеке је од велике важности за групу, као и добра сарадња са библиотекарком јер је деци доступна сва могућа литература која их занима.

Слика бр. 18 *Посета продавнице мешовите робе*

Док је трајао пројекат „Чоколада“ васпитачи и деца су у локалној заједници истраживали где би је могли пронаћи. Једно од тих места била је и продавница мешовите робе. Где су деца имала прилику да виде какве се ту све чоколаде продају, како су сложене, зашто су цене различите...

Слика бр. 19 *Посета пољопривредног газдинства „Наше мало краљевство“*

Истраживање у склопу пројекта „Вода“ децу из вртића је одвело до пољопривредног газдинства где су имали прилику да виде мало природно језеро, како изгледа залеђено језеро, али и како се праве природна станишта за поједине животиње.

Слика бр. 20 *Експерт у групи нутрициониста Предшколске установе*

Док је трајао пројекат „Чоколада“ деца сазнају да поједина деца не смеју да једу сву храну. Правимо здрав намаз за децу са алергенима у којима нам помаже нутрициониста. Деца треба да схвате да постоје различитости, и да науче да их прихвате и разумеју. Поједина деца која имају одређене алергене на храну али нису мање вредна ни мање битна, само им треба наша помоћ и подршка да се уклопе у групу и буду схваћена. Укључивањем експерта можемо научити како да им помогнемо и како да их разумемо.

Слика бр. 21 *Посета Дома културе*

Посета позоришта деци омогућава да усвајају обрасце лепог понашања. Деца усвајају како се понашамо у позоришту. Упознају се са глумцима, костимима. Деца из вртића и групе пред полазак у школу током целе школске године имају прилику да уживају у позоришним представама које се реализују у ПУ. Пре саме представе прича се о представи која ће се гледати, а након одгледане исте разговара се о утисцима, ликовима, о односима међу ликовима.

8. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

8.1. Проблем истраживања

Подстицајно окружење у простору где деца бораве је оно које децу мотивише и позива на истраживање. А активно окружење је максимално уређено ако су укључени сви актери једнако: родитељ, васпитач, и локална заједница. Дете у групи треба да се осећа прихваћено, вољено, да се подстиче његова компетентност и самосталност а то се остварује заједничким снагама горе наведених актера. Највећи значај сарадње ПУ и породице је квалитетан емоционални и социјални развој. Васпитач је тај који посматра дете, планира, предлаже, одговара захтевима детета и у сарадњи са локалном заједницом и породицом водећи педагошку документацију даје савете и заједнички долазе до решења, и на тај начин успешно се врши допуна породичног васпитања.

Родитељи и локална заједница треба да буду информисани о начину реализације активности, пројеката. Требају им се представити примери добре праксе; потребно је изградити програм сарадње ПУ са локалном заједницом и породицом кроз разговоре, састанке, радионице, мапирање ресурса поћи од тога шта они знају и на тај начин проширити даља интересовања. Најважније је бити сконцентрисан на потребе детета, али и на могуће проблеме који се могу јавити. С тим у вези је најбитније да се у ПУ увек полази искључиво од добробити детета, на које се најбоље утиче када се удруже и позитивно делају породица, вртић и друштвена средина.

Велики значај је грађење партнерских односа породице, локалне заједнице и васпитача, али у пракси се показују и поједине потешкоће како би се ови односи могли у потпуности сматрати успешним. Овај рад има за циљ да испита ставове породице и васпитача о начинима сарадње.

Испитивањем обе стране имају велики значај ради унапређења рада у оквиру стварања партнерских односа породице, локалне заједнице и предшколске установе.

Предмет нашег истраживања је утврђивање квалитета сарадње породице и локалне заједнице у васпитно-образовном процесу.

8.2. Циљеви и задаци истраживања

Циљ истраживања: Да се утврди ниво и квалитет укључивања породице и локалне заједнице у актуелни контекст предшколског васпитања и образовања; као и одређени различити начини сарадње који се могу реализовати.

Задаци истраживања: 1. Да се утврди да ли породица активно партиципира у васпитно образовном процесу ПУ (учешће на састанцима, радионицама, акцијама, пројектима итд.)

2. Да се утврди да ли локална заједница активно партиципира у васпитно образовном процесу ПУ (учешће у реализацији еколошких, уметничких догађаја, планирање заједничких пројеката, стручне посете, експерти у групи итд.)

8.3. Узорак истраживања

Истраживање је спроведено на популацији васпитача запослених у Предшколској установи „Бошко Буха“ у Инђији. Узорак истраживања попуњавањем упитника обухватило је 30 васпитача запослених у поменутој васпитно-образовној установи, као и 35 родитеља чија деца тренутно похађају васпитне групе ове установе.

8.4. Методе истраживања и поступци истраживања

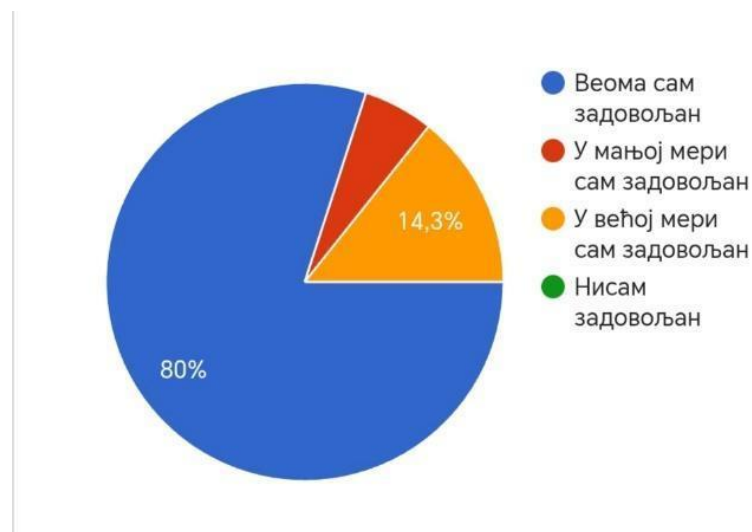
Истраживање ће бити реализовано путем дескриптивне методе која служи за описивање проблема, а користиће се при анализи и представљању резултата истраживања и извођењу закључка. Подаци ће бити обрађени квантитативно и квалитативно. Истраживање ће бити емпиријско. У истраживању ће се користити техника анкетирања – упитник за васпитаче и упитник за родитеље. Упитници ће чинити по 10 питања, и биће анонимни.

9. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

9.1. Анализа упитника – ставови родитеља о квалитету партнерских односа породице и васпитача

Првим упитником било је потребно испитати ставове родитеља о њиховој улози и мотивацији за добру комуникацију са васпитачима и учешће у различитим облицима сарадње које васпитач нуди али и приликама да активно учествују у животу вртића и развоју свог детета заједно са васпитачем. Упитник од 10 питања је прослеђен родитељима деце различитог узраста.

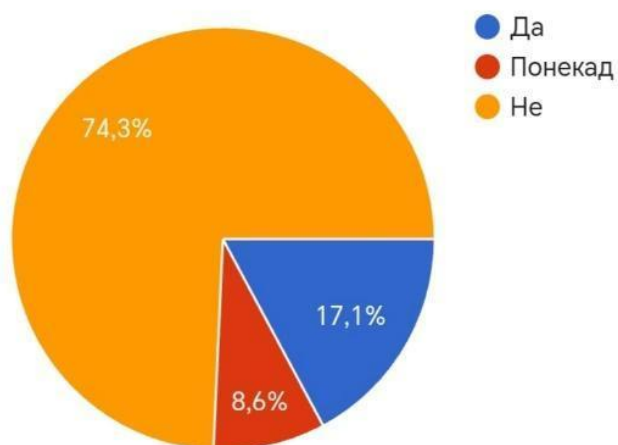
Првим питањем хтели смо сазнамо како су родитељи задовољни начином информисања о понашању, напредовању детета, учешћу у активностима у вртићу (Графикон 1).

Графикон 1: *Како сте задовољни начином информисања о понашању, напредовању детета, учешћима у активностима у вртићу*

Према представљеним резултатима (Графикон 1) можемо закључити да је већина родитеља задовољна начином информисања о детету.

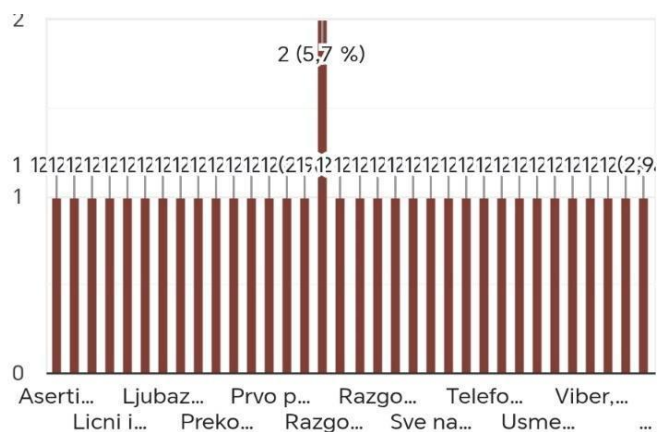
Следећим питање се односило на то да ли је потребна додатна подршка у Установи током дететовог боравка. Добијени резултати приказани су графиконом (Графикон 2).

Графикон 2 : *Да ли вам је потребна додатна подршка у Установи током дететовог боравка у истој*

Родитељи у већини и то 74,3% сматрају да им није потребна додатна подршка мањи број њих сматра да им је потребна и то 17,1% и најмањи број родитеља и то 8,6% сматра да им треба понекад.

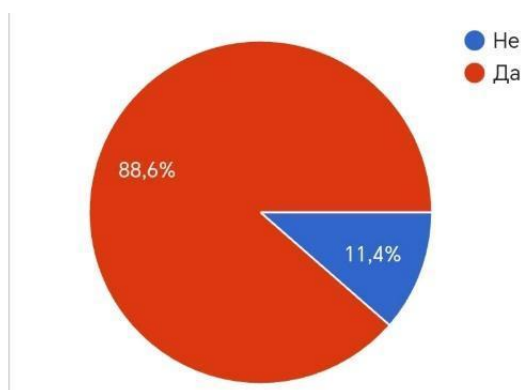
Наредним питањем занимало нас је на које све начине родитељи комуницирају са васпитачима (Графикон 3).

Графикон 3: *Које начине комуникације користите са васпитачима*

Родитељи најчешће користе разговор, вибер поруке, како у вибер групи родитеља тако и приватне вибер поруке, као вид комуникације са васпитачем. Такође су чести и индивидуални разговори, разговори телефонским путе.

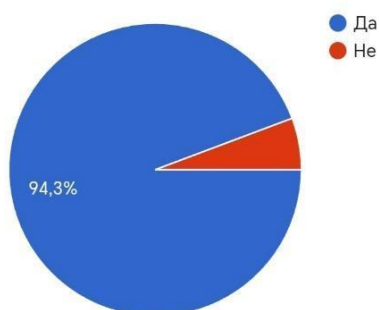
Следеће питање односило се на родитељске састанке који родитељи реализују а везани су за развој детета (Графикон 4).

Графикон 4: Родитељски састанци које реализују васпитачи су са темом које су везане за развој детета

Може се приметити да су родитељски састанци које васпитач реализује, по мишљењу родитеља везани за развој детета и то сматра 88,6% родитеља док 11,4% сматра да нису везани за развој детета.

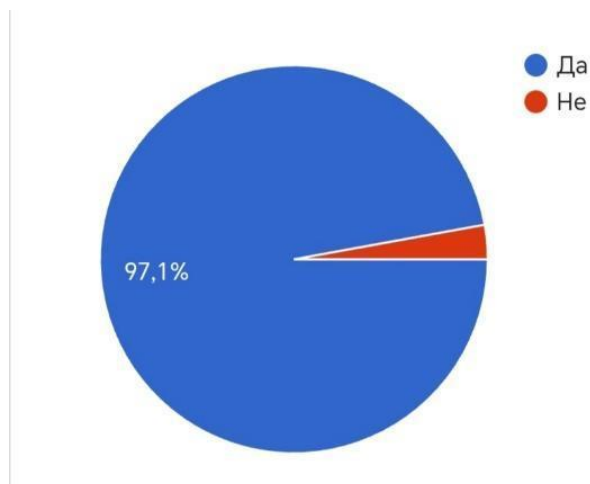
Наредно питање везано је за индивидуалне разговоре васпитача и родитеља (Графикон 5).

Графикон 5: Да ли сматрате да су индивидуални разговори са васпитачима од великог значаја за дете

Графикон 5 показује да 94,3% скоро сви родитељи сматрају да су индивидуални разговори значајни за дете

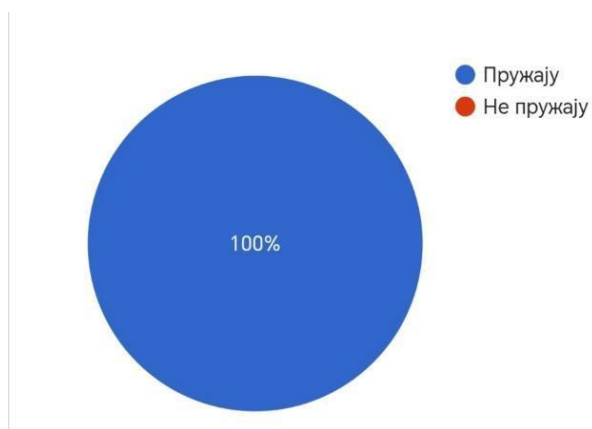
Следеће питање односило се на укљученост родитеља у живот и рад вртића (Графикон 6).

Графикон 6: *Да ли васпитачи довољно укључују родитеље у живот и рад вртића*

Као што је и приказано (Графикон 6) скоро сви родитељи сматрају да су довољно укључени у живот и рад вртића

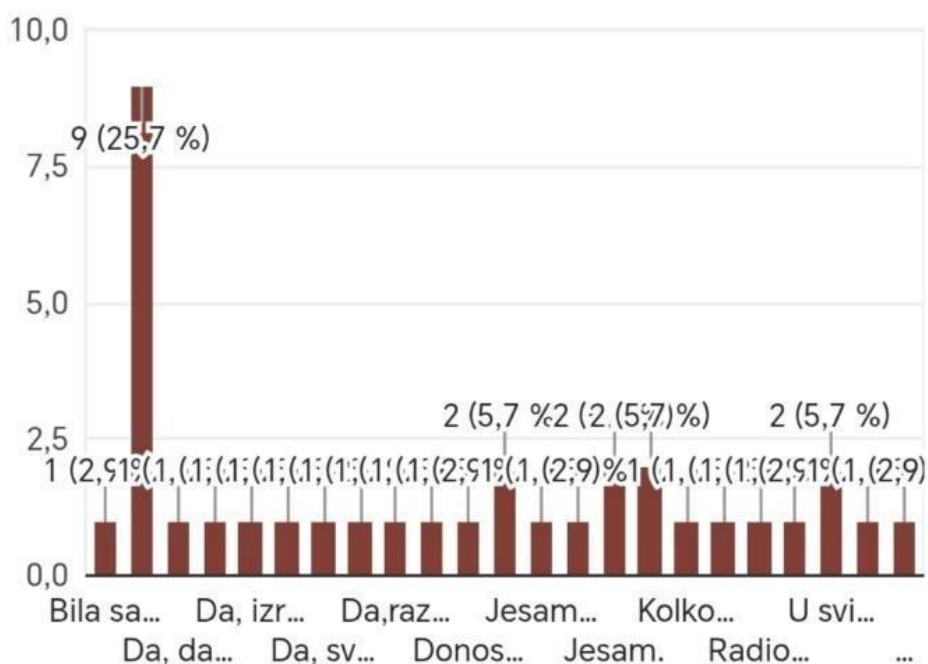
Следећим питањем занимало нас је да ли родитељи имају различите могућности укључивања у васпитно образовни рад (Графикон 7)

Графикон 7: *Да ли васпитачи пружају родитељима различите могућности укључивања у реализацију васпитно образовног рада*

Може се закључити да су васпитачи у потпуности задовољили овај критеријум код родитеља јер видимо да је одговор 100% што значи да васпитачи пружају родитељима различите могућности укључивања

Даљим испитивањем занимало нас је да ли су родитељи били укључени у неки од пројеката у групи, (Графикон 8).

Графикон 8: *Да ли сте и на који начин били укључени у неки до сада реализован пројекат у групи у којој борави ваше дете*

Приметимо да је већина родитељи били укључени на различите начине у неки од пројеката у групи и то доношењем материјала у највећој мери, затим израдом неког средства везано за тему пројекта.

Наредним питањем занимало нас чиме су родитељи највише задовољни када је у питању сарадња са вртићем (Графикон 9).

Одговори родитеља су ти да су они у већем броју задовољни сарадњом са васпитачима и вртићем, али има и појединих предлога као што је боља припрема деце за први разред, боља опремљеност простора и мањи број деце у групама.

9.2. Анализа упитника – ставови васпитача о квалитету партнерских односа породице и васпитача

Другим упитником било је потребно испитати мишљење васпитача о квалитету партнерских односа са породицом, начинима укључивања родитеља у реалан живот вртића, као и начини којима се развијају и негују партнерски односи. Упитник од 10 питања прослеђен је путем вибер група објеката који припадају предшколској установи. Упитник је попунило 30 васпитача, запослених у јасленим, млађим, средњим, старијим, мешовитим групама и у групама ред полазак у школу.

Прво питање односи се на мишљење васпитача о заинтересованости родитеља на дневном нивоу везано за информације о детету (Табела 1).

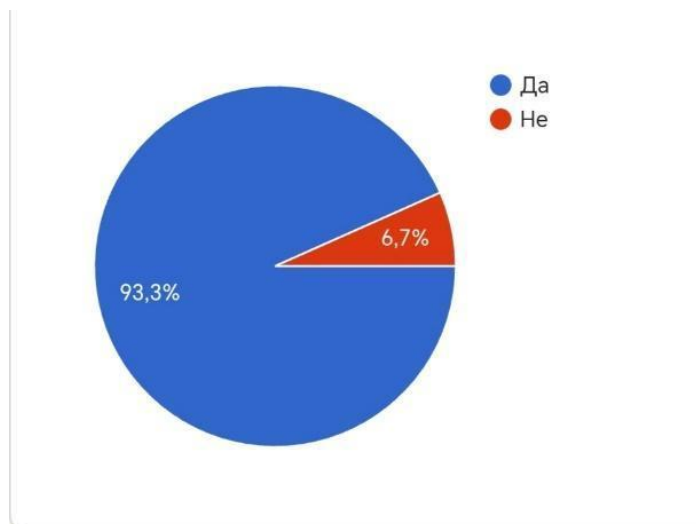
Табела 1).

- Слабо су заинтересовани
- Питања су углавном о исхрани
- Родитељи свакодневно питају о понашању свог детета
- Углавном заинтересовани о активностима деце
- Мали број родитеља је заинтересован за добијање информација о активности које реализујемо
- Мислим да би родитељи требали мало више да се заинтересују за активности и пројекте који се реализују

Табела 1: *Мишљење васпитача о заинтересованости родитеља, на дневном нивоу, за добијање информација о активностима детета у вртићу*

Из овога можемо видети да је заинтересованост родитеља на дневном нивоу различита. Неки родитељи желе да се информишу и питају васпитаче о активностима и боравку детета током тог дана, мада васпитачи сматрају да већина родитеља најчешће пита да ли једете јело и спавало, а да мањи број родитеља пита о понашању свог детета.

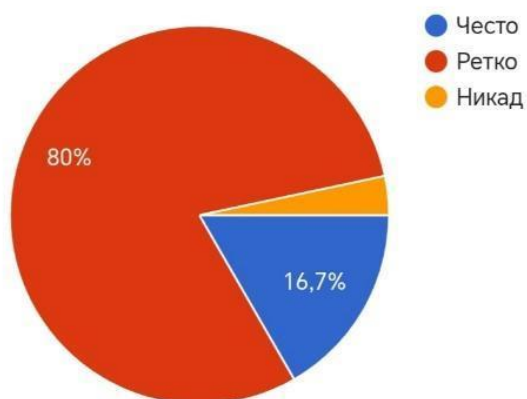
Следеће питање везано је за иницијалне разговоре са родитељима (Графикон 1).

Графикон 1: *Да ли иницирате индивидуалне разговоре са родитељима*

Из овога можемо видети да већи број васпитача иницира индивидуалне разговоре са родитељима и да је то у процентима представљено са 93,3% потврдно и 6,7% негативно.

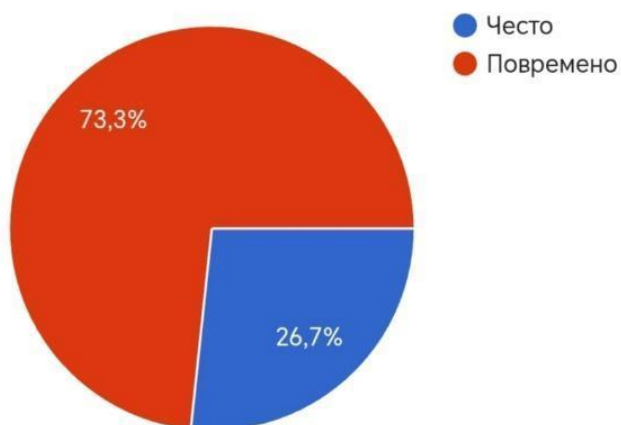
Наредним питањем хтели смо да сазнамо колико често родитељи иницирају индивидуалне разговоре а приказано је Графиконом 2

Графикон 2: *Колико често родитељи иницирају индивидуалне разговоре*

Можемо видети да родитељи ретко иницирају индивидуалне разговоре и то 80% , често 16,7% и остатак никад

Следеће питање односи се на родитељске састанке (Графикон 3).

Графикон 3: У којој мери се родитељи одазову на тематске родитељске састанке

По одговорима можемо закључити да је већина васпитача одговорила са повремено а мањи број васпитача је одговорила са често и то у процентима приказано 73,3% спрам 26,7%

Занимало нас је и који је најчешћи вид комуникације између васпитача и родитеља те је исто приказано Графиконом 4.

Графикон 4: *Најчешћи вид комуникације васпитач – родитељ остварује се путем*

Из приказаног (Графикон 4) можемо установити да је најчешћи вид комуникације вибер група са родитељима и то 56,7% од укупних одговора а након ње је индивидуални разговор са 26,7% и на крају приватна вибер порука са 16,7%

Васпитаче смо питали и на које се све начин родитељи укључују у живот и рад установе а резултати су приказани у Табели 2.

Табела 2).

- Доношење материјала за рад
- Учешће у прославама пројекта
- Обележавањем важних датума: дан породице
- Родитељ гост у групи за потребе пројекта, експерт у групи
- По позиву позивним писмом на почетку пројекта
- Родитељски састанци и доношење материјала и прибора за рад

Табела 2: *На који начин се родитељи најчешће укључују у живот васпитне групе*

Из овога видимо да се родитељи у рад групе највише укључују највише по позиву васпитача тако што: доносе неопходан материја и средства, или су гости – експерти у групи током трајања неког пројекта.

Занимало нас је како би васпитачи унапредили сарадњу васпитач – родитељ и резултате смо показали у Табели 3.

Табела 3).

- Чешћи боравак родитеља у групи, чешћим индивидуалним разговорима
- Освестити родитеље о значају комуникације и сарадње са васпитачом, групом, вртићем
- Обавезно присуство једном недељно или једном у две недеље
- Освешћивање родитеља о значају укључивања у живот групе, што је веома тешко, немогуће
- Редовним разговорима, саветовањима, заједничким активностима и дружењима

- Укључивати их у живот и рад вртића као равноправне чланове заједнице. Уважавати њихове идеје и предлоге

Табела 3: *На који начин би унапредили сарадњу васпитач - родитељ*

По одговорима васпитача можемо увидети да је потребно порадити више на укључивању родитеља у групи у смислу да родитељ буде активни учесника. Сарадња да се унапреди организовањем разних активности које би укључиле децу и родитеље заједно. Заједничко планирање активности и укључивање родитеља у одлуке тематских састанака, радионица пројеката.

Следеће питање се односило на значај партиципације у васпитно образовном раду. Резултат нам показује Табела 4.

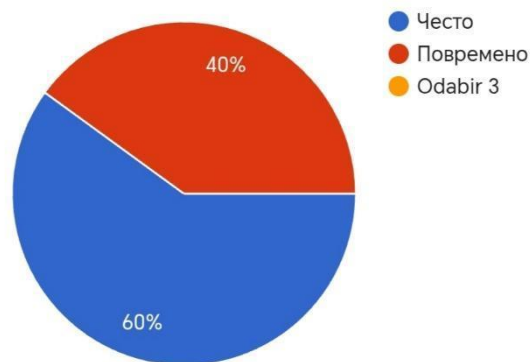
Табела 4).

- Да би се дете осећало уважено и прихваћено од стране васпитача и другог особља у вртићу
- Партиципација родитеља је значајна како би се осећали равноправно, били партнери, доносили одлуке везане за живот деце у установи рад установе
- Због тога што родитељ уноси новине у дечији развој личности
- Уважавањем мишљења деце и родитеља поспешујемо сарадњу која нам је неопходна за успешан рад
- Због саме повезаности родитеља са животом детета у вртић и што боље сарадње родитељ-васпитач
- Да би се остварила боља сарадња

Табела 4: *Због чега је значајна партиципација у васпитно образовном раду*

Родитељ је неко ко најбоље познаје своје дете и из ових одговора видимо да васпитачи велики значај дају партиципацији јер су свесни да само тако као равноправни учесници са родитељима у том процесу могу позитивно утицати на дечији развој.

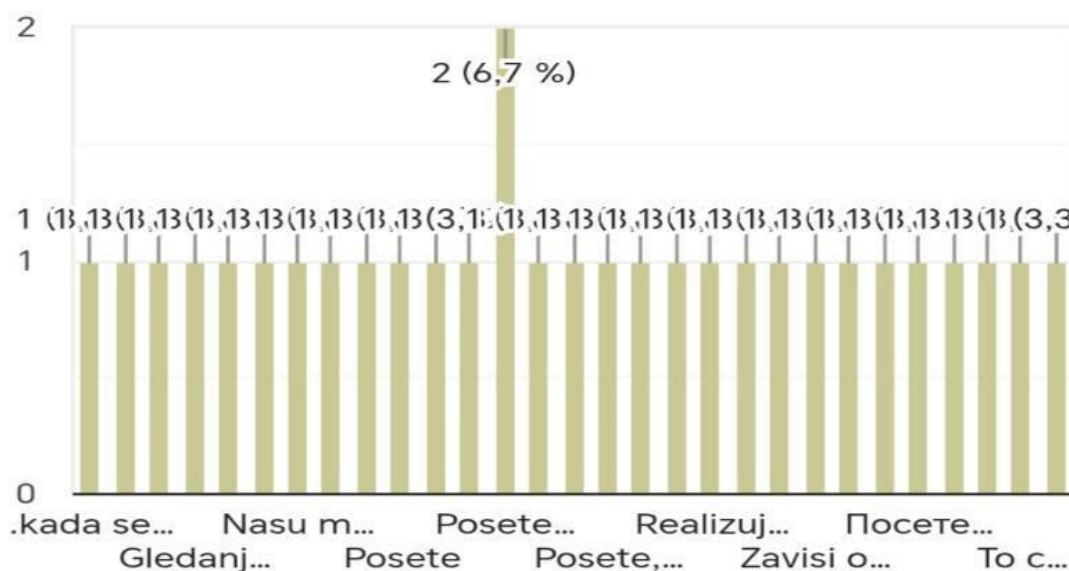
Питали смо и колико често вртић остварује сарадњу са локалном заједницом и одговоре показали Графиком 5.

Графикон 5: *Колико често вртић остварује сарадњу са локалном заједницом*

Видимо да већина васпитача у вртићу остварује сарадњу са локалном заједницом и то често; 60% васпитача а повремено 40%

Последњим питањем у упитнику занимало нас је које садржаје вртић најчешће реализује у сарадњи са локалном заједницом (Графикон 6).

Графикон 6: *Које садржаје вртић најчешће реализује у сарадњи са локалном заједницом*

Видимо да су то у већем броју случаја посете које се односе на неку тему пројекта, као што су занимања људи радно место члана породице, као и хуманитарне акције, базари.

10. ПРЕПОРУКЕ ЗА ГРАЂЕЊЕ ПАРТНЕРСТВА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ, ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ПОРОДИЦЕ

Вртић је место где се негује и поштује свако дете као индивидуа, да се породица детета ту осећа прихваћено, да су њихове потребе ту „видљиве“. Предшколска установа у којој је вршено истраживање има формиране следеће Тимове :

- Тим за самовредновање
- Тим за инклузивно образовање
- Тим за заштиту деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе
- Тим за професионални развој
- Тим приправника и ментора
- Тим за превентивну и здравствену заштиту
- Тим за маркетинг
- Тим за развој дигиталних компетенција
- Тим руководиоца објеката
- Тим за међународне пројекте
- Тим за пружање додатне подршке деци и родитељима са специфичним нутритивним потребама
- Тим за увођење и примену Система за управљање безбедношћу производа

Чланови тимова су васпитачи, стручни сарадници, представници родитеља, представници локалне самоуправе; у зависности за чега је тим одређен. Сваки Тим је значајан за рад установе зарад добробити детета и породице.

Тако на пример Тим за самовредновање реализује фокус групе са родитељима, Тим за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања организује радионице на тему „Безбедно дете“.

Најбитније је да се васпитачи константно труде да укључе како родитеље тако и локалну заједницу кроз процес истраживања и учења кроз игру и пројекте који се реализују. Деца, васпитачи, родитељи заједно праве мапе ресурса локалне заједнице и мапе кретања у истој како би се максимално искористило окружење детета за продубљивање знања. Прављење позивница за прославе пројекта, плаката и њихово постављање на огласним таблама како у холу вртића тако и у локалној заједници

показује отвореност вртића према средини у којој дете борави, и спремност за сарадњу и укљученост свих одраслих са којима се дете сусреће.

Како је основни задатак васпитног особља у сарадњи са родитељима, промовисање партнерских односа и стварање вишеструких могућности за укључивање чланова породице у активности које унапређују развој и учење детета у току једне радне године могу се планирати следећи облици сарадње са породицом: општи родитељски, учествовање родитеља у адаптацији деце, пружање подршке родитељима у превазилажењу адаптационих проблема, групни родитељски састанци, упознавање родитеља са Посебним протоколом о заштити деце од насиља злостављања и занемаривања, заједнички родитељски састанци, иницијални родитељски састанак, тематски родитељски састанак, радионице за децу и родитеље новоуписане деце, едукативне радионице, индивидуални контакти са родитељима, стицање увида у дечији портфолио, укључивање родитеља у пројекте – од предлога, избора теме, евалуација и прославе пројекта, укључивање родитеља кроз паное, заједничке радионице, учествовање родитеља у изради и реализацији ИОП-а као и праћењу и напредовању деце, укључивање родитеља као партнера у игри, заједничке активности са родитељима, „Дан отворених врата“, саветовалиште за родитеље, радионице на тему права деце, турнири у друштвеним играма, спортске олимпијаде, дружења поводом Дана породице, анкетирање родитеља за потребама, предлозима, идејама; огласне табле, укљученост у Савету родитеља установе, учествовање родитеља у раду тимова Установе, учествовање у раду вибер групе.

Сарадња са локалном заједницом је веома битна ради богаћења социјалног и сазнајног искуства деце. Васпитачи значајно користе све расположиве ресурсе у локалној заједници приликом планирања и реализације пројеката. Поред организованих посета неопходно је омогућити и гостовање у вртићу експерта из различитих области који представљају важан извор знања. Без обзира колико је место у коме се вртић налази, оно само по себи има потенцијалне могућности за остваривање добре сарадње и комуникације. У циљу промоције рада предшколске установе велики значај има и учешће деце у јавним манифестацијама, изложбама радова, конкурсима, хуманитарним акцијама, приредбама...

Повезивање вртића и локалне заједнице током радне године, може се реализовати кроз следеће облике: отворени простори у заједници (игралишта, шеталишта, тргови...) спортски клубови могу се користити за реализацију различитих активности;

повезивање са различитим удружењима грађана; сарадња са Домом културе, КУД-овима; сарадња са школом, рад предшколске установе је доступан и видљив у локалној заједници, повезивање са привредним и другим организацијама из локане заједнице и обезбеђивање ресурса неопходних за рад вртића; организовање манифестација у вртићу у којима учествују чланови породице и локалне заједнице; деца васпитачи и чланови породице учествују у дешавањима у локалној заједници, посете разних фирми које могу да приближе занимања људи.

Слика бр. 22 Учесће у стручним органима установе: Савет родитеља, Чланови у Тимовима ПУ

Укљученост родитеља у стручним органима установе помаже им да се упознају са њиховим правима и одговорностима. Сваки формиран Тим васпитача у нашој установи једног од члана има и члана представника родитеља па се тако родитељи упознају са радом различитих тимова установе, годишњим плановима, активностима, размењују информације како са васпитачима тако и са стручном службом, другим родитељима, представницима установе, локала, могу да питају све што их занима, укључени су у решење неког проблема. Родитељи су укључени у Савет родитеља, у процес самовредновања и тиме показују велику ангажованост у живот и рад вртића.

11.ПРЕДЛОЗИ ЗА РЕШЕЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Укључивање у поједине пројекте члана породице за које је дете посебно везано
2. Планирање заједничких акција уређења простора која деца користе током боравка у вртићу са родитељима у послеподневним часовима, како би окружење било подстицајно
3. Укључивање експерта који је из неког другог места
4. Укључивање локалне заједнице у уређењу простора где деце бораве при реализацији појединих пројеката
5. Промовисање реализованих пројеката у локалној заједници
- 6.Стварање прилика за учешће деце из групе у вртићкој заједници
7. Понудити родитељима одабир тема за родитељске састанке
8. Понудити родитељима упитнике у којима би показали своје јаке стране, хобије, знања која могу бити значајна за неки пројекат, анкета за родитеље са могућим темама за родитељски састанак
9. Повезати се са удружењима и њиховим делатностима која се налазе у локалној заједници

12.ПРОМЕНЕ У ПРАКСИ

Захваљујући успешној комуникацији и сарадњи са члановима породице као и појединим представницима локалне заједнице установа у којој је вршено истраживање успела је да реализује поједине предлоге за решење проблема.

Реализовани предлози у васпитно образовним групама где је вршено истраживање:

- Укључивање у поједине пројекте члана породице за које је дете посебно везано

Слика бр. 23 Бака гост у групи – учимо да правимо питу

У склопу пројекта договорили смо се са баком око боравка у групи и реализацији активности тог дана. Где смо успели да остваримо одличну сарадњу и повезаност са чланом породице са којим дете проводи доста времена.

- Заједничко уређење дворишта:

Слика бр. 24 *Заједничко уређење простора где деца бораве и уче – двориште*

Током трајања пројекта „У мом дворишту“ васпитачи су са родитељима организовали активности уређења дворишта вртића. Родитељи али и старија браћа и сестре радо су се одазвали позиву и својим трудом учинили да двориште изгледа квалитетније и подстицајно за даљи боравак деце . Простор где деца проводе време мора бити подстицајан, а укљученост родитеља у његовом уређењу може бити одличан начин повезаности породице и вртића. Васпитачи током трајања разних пројеката током године са родитељима организују израду заједничког средства као што су музички зид, игло, гусарски брод... који ће оплеменили простор соби или заједничким просторима. Васпитачи кроз разне активности са децом као што су новогодишњи или ускршњи базари, скупљају новац који усмере на прибављање материјала и прибора неопходног за еколошке радионице које успеју да организују ради уређења дворишта, где чланови породице својим учешћем доприносе лепшем и бољем простору за игру и боравак деце.

- **Стварање прилика за учешће деце из групе у вртићкој заједници**

Слика бр. 25 Упознавање са радним местом секретар Месне заједнице Крчедин

Током трајања пројекта „Моје село – Крчедин“ деца су имала прилику да се упознају са занимањима у локалној заједници са којима немају тако често сусрет. Упознали су се са простором, начином рада, сазнали су зашто су та занимања важна за њих и њихово место у коме живе. Једно од тих занимања је и место секретара Месне заједнице Крчедин.

Слика бр. 26 Учимо како се поправљају гуме – посета вулканизера

Истраживањем током пројекта „Точак“ поједине одговоре група је пронашла код вулканизера. У посету су понели питања на које су желела да сазнају одговоре и током посете се и сами помало опробали као вулканизери. Где се све време водило рачуна о безбедности деце.

- Повезаност са удружењима и њиховим делатностима која се налазе у локалној заједници

Слика бр. 27 *Посета Удружењу жена „Крчединке“*

Истраживање током пројекта „Моје село – Крчедин“ васпитаче и децу доводи до сазнања да постоји Удружење жена „Крчединке“. Током посете Удружења деца су имала прилику да сазнају неке занимљивости, везане за село у којем живе...како је добило име, како су људи ту некада живели, које све националне мањине живе у оквиру локалној заједнице, и зашто је важно познавати и поштовати остале.

- Израда позивница и позивање чланова локалне заједнице на промовисање реализованих пројеката у локалној заједници

Слика бр. 28 *Позивање чланова локалне заједнице на приказ пројеката реализованих у групи*

Током трајања пројекта „Моје село – Крчедин“ деца су израдила позивнице за мештане села и током шетње са васпитачима поделила их пролазницима, и свим члановима који су били део пројекта и који су допринели да се пројекат успешно реализује.

Слика бр. 29 Промовисање реализованих пројеката члановима локалне заједнице

Васпитачи и деца су након завршетка пројекта представницима локалне заједнице представили пројекат „Моје село – Крчедин“. Присутни су имали прилику да виде на који начин су деца истраживала и учила у заједници у којој живе, али исто тако и да увиде и схвате важност свих чланова локалне заједнице и њихове доприносе укључености у пројекат.

- Анкета за родитеље са могућим темама за родитељске састанке везано за теме о родитељству и развоју деце

ПУ „Божко Буха“
Илија

АНКЕТА ЗА РОДИТЕЉЕ

Узраст детета: 3 год

Објекат: СРЕЋА

Васпитна група коју дете похађа: МРЕЖИТА

Имена васпитача: BAJCEWA I KAPIDOB

Поштовани родитељи,

Са циљем подршке родитељској у брзи о деци и крпењу родитељске улоге, тим ПУ „Божко Буха“ планира ове радне године одржавање родитељских састанака са темом о родитељству и развоју деце.

При избору тема руководио смо се Вашим интересовањима, те Вас молимо да заокружите до три теме које Вас лично интересују, или да доминанте тему која није изведена.

- ☐ Озбиљавање од пелена и од коришћења дуде
- ☐ Технике дисциплиновања – како поставити границе детету?
- ☐ Игра дете предшколског узраста и како је подржати
- ☐ Како стимулирати развој говора детета
- ☐ Улога родитеља у превенцији говорно-језичких поремећаја
- ☐ Дете и нове технологије и његово дејство прекомерног коришћења
- ☐ Значај читања за развој детета
- ☐ Припрема детета за поллак у школу
- ☐ Правила понашања у вртићу и код куће
- ☐ Добра размена-успешна комуникација
- ☐ Довољне одлуке и поруке упућене деци
- ☐ Сукоб и сарадња у односима у породици
- ☐ Кризни догађаји и психолошке реакције деце
- ☐ Сукоби међу децом и агресивно понашање и интервенције у сукобу
- ☐ Одговорне доношење одлука
- ☐ Подстицање самосталности код деце
- ☐ Самоконтрола детета и родитељски поступци за усмеравање
- ☐ Васпитни стилови родитеља и утицај на развој детета
- ☐ Улога оца у развоју детета
- ☐ Страхови код деце предшколског узраста
- ☐ Улога проширене породице (баке и деде)
- ☐ Развој родитеља и брига о детету
- ☐ Подстицање навика и концентрације
- ☐ Утицај доник навика у развоју говора и језика

Хвала на сарадњи!

Слика бр. 29 Анкета за родитеље

Током трајања школске године васпитачи реализују у просеку четири родитељска састанка. Теме родитељских састанака зависе од узраста и потреба деце. Поједине теме се бирају и у складу са питањима које родитеље занимају, па у вези са тим васпитачи током пријема и отпуста деце су поделили анкете које су васпитачима била одлична смерница за реализовање тематских родитељских састанака.

ЗАКЉУЧАК

Партиципација породице и локалне заједнице је веома значајна за васпитно-образовни процес. Веома битну улогу у томе имају васпитачи који као креатори програма постављене циљеве и начине рада прилагођавају потребама детета. Самим тим васпитач је неко ко мора да поседује стрпљење јер мора дуже време да прати, посматра децу а затим и да се посвети решењу неког проблема и да у свакодневној комуникацији са њима покаже прихватање и разумевање. Васпитач је особа која поштује чланове породице, друге људе који су детету битни и важни и тиме детету показује поштовање. Такође васпитач је особа која мора имати ту способност да се прилагоди како детету тако и његовој породици, а све у циљу добробити детета. Васпитач је особа која слуша децу и њихове потребе и на тај начин започиње даља истраживања. Васпитач учествује у развоју дечије игре, у животно практичне ситуације и у планиране ситуације учења. Мотивише их, уноси провокације које су им занимљиве и подстичуће. На тај начин јављају се нове идеје за рад, и истраживање у локалној заједници као и за упознавање нових експерата и њихово укључивање у живот и рад вртића.

Партиципација између вртића, породице, и поклане заједнице од изузетног је значаја за добробит детета. Партиципација је процес који траје, сваки дан се одржава, плански унапређује.

Партиципација се односи на то да одрасли саслушају и уваже дечије мишљење, идеје и да их укључе у активност и на тај начин остваре заједничко живљење деце и одраслих.

Деца морају да имају активну улогу у свом развоју али исто тако и свом окружењу како би се партиципација остварила у потпуности. Дете кроз односе развија сопствено самопоуздање, изграђује себе, проналази своје место у свету, уз помоћ одраслих ствара осећај припадности, вредности, учи да буде прихваћено и како да прихвати друге.

Дете доживљава свет кроз односе које успоставља и развија. Односи којима се подржава дететова добробит и делање су покретачи његовог развоја и учења. Односи које дете успоставља са физичким окружењем, вршњацима и одраслима у реалним ситуацијама делања су основ за њихов даљи развој и напредовање.

Деца активно учествују у свему што се око њих дешава и у шта су укључена, својим специфичним претходним искуством, потребама и интересовањима. Активно учешће подразумева право на избор и могућност утицања на догађања и ситуације у која су укључена. Начин партиципације деце одређен је развијајућим капацитетима деце, искуством и њиховим интересовањима. Од рођења, деца почињу да развијају вештине и компетенције партиципације. Осетљивост, прилагодљивост и уважавање на које наилазе код блиских одраслих и у окружењу, повећавају и подржавају развој ових компетенција.

Ово истраживање је показало да је партиципација процес у коме постоје многе јаке стране али исто тако јављају се и тешкоће али да их је могуће превазићи оснаживањем како породице, локалне заједнице тако и васпитача како би се партнерски односи одржавали.

Пројекти које током школске године васпитачи са децом реализују у групама могу бити одличан покретач за остваривање партиципације породице и локалне заједнице у васпитно образовном процесу.

На основу података, резултата, јаких и слабих страна овог истраживања реализовани су следећи кораци у пракси: укључивање у поједине пројекте члана породице за које је дете посебно везано; заједничко уређење дворишта; стварање прилика за учешће деце из групе у вртићкој заједници; повезаност са удружењима и њиховим делатностима која се налазе у локалној заједници; израда позивница и позивање чланова локалне заједнице на промовисање реализованих пројеката у локалној заједници; анкета за родитеље са могућим темама за родитељске састанке везано за теме о родитељству и развоју деце.

Родитељи су се одазивали у складу са својим могућностима а чланови локалне заједнице су својим знањем и умећима допринели проширивање искуства деце, као и стварање осећаја припадности у заједници у којој дете живи. Партнерство породице, предшколске установе и локалне заједнице када је добро организовано и делује тимски, као такво усмерено је на грађењу добрих односа и остваривању партиципације у потпуности. Сви актери који су били укључени у реализоване пројекте и сам процес истраживања допринели су успешној партиципацији породице и локалне заједнице у васпитно образовном процесу. Предшколска установа континуирано развија сарадњу, партнерство и умрежавање са свим актерима који доприносе подршци раног развоја деце.

ЛИТЕРАТУРА

1. Брајша, П., Брајша-Жганеп, А., Слуњски, Е (1999). *Тајна успјешног родитеља и одгојитеља*, Пула: ГОТОВИНА.
2. Вилотејевић, Н. (2020). *Породична педагогија*, Београд: Учитељски факултет.
3. Граховац, Б. (2007). *Сарадња са породицом детета са посебним потребама*, у И. Илић (Ур.) Зборник радова ВШССОВ (стр 151 – 165), Кикинда: Висока школа струковних студија за образовање васпитача.
4. Група аутора, (2019). *Вртић као сигурно и подстицајно окружење за учење и развој деце – приручник за васпитаче*, Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.
5. Група аутора, *Водич за укључивање деце са сметњама у развоју у систем ПВО*, 2021.
6. Дедај, М. (2019). *Породична педагогија*. Сремска Митровица: Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре
7. Ђукић, М. *Дидактички чиниоци индивидуализоване наставе*. (1995.) Нови Сад
8. Крњаја, Ж., Бренеселовић Павловић, Д. (2022). *Педагошка документација и документовање у Основама програма ПВО „Године узлета“ – Приручник за документовање*. Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС : Београд.
9. Кука, М. (2005). *Општа педагогија*, Ауторско издање, Београд.
10. Кука, М. (2005). *Породична педагогија*, Ауторско издање Београд.
11. Каменов, Е. (2002). *Предшколска педагогија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
12. Крњаја, Ж., Бренеселовић Павловић Д., Јовановић М., Сјенчинић Г. (2022). Београд *Стратегија заједничког развијања програма у складу са специфичностима појединих узраста деце – Развијање реалног програма у складу са Основама програма ПВО „Године узлета“*
13. Миленковић, В. (1999). *Књига лепог понашања – Бонтон за децу*, Невен, Земун
14. *Основе програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“*. (2019) Београд: Просветни преглед д.о.о.
15. Продановић, Љ. (1990): *Сарадња са породицом*. Београд: Нова просвета.
16. Павловић Бренеселовић, Д. Павловски, Т. (2000). *Партнерски однос у васпитању* – Београд: ИПА/ЦИП
- Продановић, Љ. (1990): *Сарадња са породицом*. Београд: Нова просвета
17. Станојевић, Б. (2007). *Истраживачи дечијих душа. Део 2*. Нови Сад : Драгон.
18. Хансе, К.А. (2001). *Креирање васпитно – образовног процеса у коме дете има централну улогу: за узраст од 3 до 6 година*, Београд: ЦИП.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1 – Упитник за васпитаче

<https://forms.gle/FqsXAjHm61Sr2ESc7>

Top of Form

"Партиципација породице и локалне заједнице у васпитно образовном процесу предшколске установе"

Драге колегинице,

спроводим истраживање у оквиру свог мастер рада на тему "Партиципације породице и локалне заједнице у васпитно образовном процесу предшколске установе". Веома бих ценила Ваше учешће у овом истраживању попуњавање кратког упитника намењеног васпитачима.

Ваше искуство, мишљење и предлози биће од великог значаја за анализу стања и могућности унапређења партиципације породице и локалне заједнице, у живот и рад вртића.

Упитник је анониман и попуњавање не одузима више од 10 мин

Хвала Вам унапред на сарадњи!

Срдачан поздрав,

Надица Томић, струковни васпитач, студент мастер студија

* Означава обавезно питање

1. Мишљење васпитача о заинтересованости родитеља, на дневном нивоу, за добијање информација о активностима детета у вртићу*

2. Да ли иницирате индивидуалне разговоре са родитељима? *

Да

Не

3. Колико често родитељи иницирају индивидуалне разговоре? *

Често

Ретко

Никад

4. У којој мери се родитељи одазову на тематске родитељске састанке? *

Често

Повремено

5. Најчешћи вид комуникације васпитач - родитељ остварује путем: *

Вибер групе

Телефонски разговор

Приватна вибер порука

Индивидуални разговори

6. На који начин се родитељи најчешће укључују у живот васпитне групе *

7. На који начин би унапредили сарадњу васпитач - родитељ *

8. Због чега је значајна партиципација у васпитно образовном раду *

9. Колико често вртић остварује сарадњу са локалном заједницом *

Често

Повремено

Одабир 3

10. Које садржаје вртић најчешће реализује у сарадњи са локалном заједницом *

Прилог 2 – Упитник за родитеље

<https://forms.gle/9kRMduCydosaDR3V9>

Top of Form

" Партиципација породице и локалне заједнице у васпитно образовном процесу предшколске установе "

Поштовани родитељи,

спроводим истраживање у оквиру свог мастер рада на тему "Партиципације породице и локалне заједнице у васпитно образовном процесу предшколске установе ".

Веома бих ценила Ваше учешће у овом истраживању попуњавањем кратког упитника намењеног за родитеље.

Ваше искуство, мишљење, предлози биће од великог значаја за анализу стања и могућности унапређења партиципације породице у живот и рад вртића.

Упитник је анониман, садржи 10 питања и не одузима више од 10 минута

Хвала Вам унапред.

Срдачан поздрав, струковни васпитач
Надица Томић, студент мастер студија

*** Означава обавезно питање**

1. Како сте задовољни начином информисања о понашању, напредовању детета, учешћима у активностима у вртићу? *

Веома сам задовољан

У мањој мери сам задовољан

У већој мери сам задовољан

Нисам задовољан

2. Да ли вам је потребна додатна подршка у Установи током дететовог боравка у истој? *

Да

Понекад

Не

Остало:

3. Које све начине комуникације користите са васпитачима? *

4. Родитељски састанци које реализују васпитачи су са темом које су везане за развој детета? *

Не

Да

5. Да ли сматрате да су индивидуални разговори са васпитачима од великог значаја за дете? *

Да

Не

6. Да ли васпитачи довољно укључују родитеље у живот и рад вртића? *

Да

Не

7. Да ли васпитачи пружају родитељима различите могућности укључивања у реализацију васпитно образовног рада? *

Пружају

Не пружају

8. Да ли сте, и на који начин било укључени у неки до сада реализован пројекат у групи у којој борави ваше дете? *

9. Чиме сте највише задовољни када је у питању сарадња са вртићем? *

10. На чему би требало више да се поради како би сарадња вртића и породице била боља, успешнија? *